

جلوہ‌های درفشان

از زندگی صالحان

مؤلف:

محمد نذیر مکتبی

مترجم:

عبدالخالق شاہوڑھی

سرشناسه :	مکتبی، محمد نذیر
عنوان و نام پدیدآور :	جلوه‌هایی درخشان از زندگی صالحان/ محمد نذیر مکتبی، مترجم: عبدالخالق شاه‌وزهی
مشخصات نشر :	مشهد: کتابدار توس، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری :	۱۴۴ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۶۳۱۴-۲۲-۸
یادداشت :	کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع :	اهل سنت
شناخته افزوده :	شاه‌وزهی، عبدالخالق
رده بندی کنگره :	۲۲/۷۲۲۱/الف۷ج۹ ۱۳۹۰
رده بندی دیویی :	۲۸۲۲/۹۷۸

شناسنامه کتاب

نام کتاب: جلوه‌های درخشان از زندگی صالحان

مؤلف: محمدنذیر مکتبی

مترجم: عبدالخالق شاه‌وزهی

صفحه‌آرا: خدمات کامپیوتری سعید

ناشر: کتابدار توس

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۱۴-۲۲-۸

قطع: رقعی

تیراژ: ۳۰۰۰

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۰

فهرست

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه‌ی نویسنده
۱۸	مقدمه‌ی مترجم

فصل اول: فضیلت ذکر و یاد الله تعالی

۲۱	واقعۀ هبۀ الله قشیری و شیخ عبدالملک طبری
۲۱	آرامش و سکون فقط با یاد الله است و بس
۲۲	امیدوار بودن به رحمت الهی
۲۲	کسی که امید و توکلش به الله باشد از مخلوق قطع امید می‌کند
۲۳	امیدواری امّ غسان
۲۴	تقاضای حضرت داوود از الله
۲۴	ضامن و محافظ حقیقی الله است
۲۵	دیدار الله تعالی در روز قیامت
۲۵	معنای لفظ (زیادة)
۲۶	گفته‌های بزرگان درباره‌ی ذکر الله
۲۶	معنای واقعی یقین و بندگی
۲۷	اعتماد و توکل رسول گرامی اسلام ﷺ
۲۷	خداوند بهترین حافظ و نگهدار است

فصل دوم: گریه بر اثر ترس از خداوند

۳۳	گریه پیامبر گرامی اسلام ﷺ
۳۳	فوایدی که ترس از الله ﷻ در پی دارد
۳۴	اشک ریختن اصحاب رسول خدا ﷺ

- ترس از خداوند و آتش جهنم ۳۵
- ترس امام ابوحنیفه از آتش جهنم ۳۵
- ترس عمر بن عبدالعزیز از خداوند متعال ۳۶
- خوف علما و اندیشمندان دینی از خداوند متعال ۳۷
- چهار خطر بزرگ ۳۸
- واقعه این منکدر و ابوحازم ۳۸

فصل سوم: تلاش و جدیت در عبادت

- عبادت پیامبر گرامی اسلام ﷺ ۴۱
- عبادت و قیام شب صحابه کرام رضی الله عنهم ۴۱
- عبادت اویس قرنی ۴۲
- عبادت و قیام شب امام ابوحنیفه رضی الله عنه ۴۲
- تلاش و جدیت سعید بن مسیب، سلیمان تیمی و کهمس در عبادت ۴۴
- عبادت بیمناکان ۴۴
- وقایع عجیبی از عبادت بزرگان ۴۵
- واقعه کنیز حسن بن صالح ۴۶
- گفته‌های ماندگار ۴۷
- اهمیت و فایده توجه به فرائض ۴۷
- عشق و علاقه و اهتمام به تلاوت قرآن ۴۸
- عشق و علاقه بزرگان دین به قرآن کریم ۴۹
- خانواده‌ای که اهتمام خاصی به تلاوت قرآن داشتند ۵۰
- کسی که چهار هزار بار قرآن را در خانه‌اش ختم کرد ۵۰
- علاقه ی ابوبکر بن عیاش به تلاوت قرآن ۵۰

آیات شفا	۵۱
معالجه و مداوا با سوره فاتحه	۵۲
مداوا نمودن با آیاتی از قرآن	۵۲
آیات اعتماد به خدای متعال	۵۳

فصل چهارم: فواید و ثمره دعا

فضیلت ذکر لا حول و لا قوه الا بالله	۵۷
تفرین کردن آن حضرت ﷺ پسر ابولهب را	۵۸
دعای امام شافعی و نخستین خشم هارون الرشید	۵۸
واقعه‌ی جعفر بن محمد و منصور	۶۰
دعای مصون ماندن از بلا و مصیبت	۶۱
دعای زدودن غم و اندوه و ادای دین	۶۲
اتباع از دعای آن حضرت ﷺ	۶۳
طلب باران ابو مسلم	۶۳
درهای رحمت الهی همیشه بر روی انسان‌ها باز است	۶۴
فضیلت دعای خیر	۶۵
فضیلت دعای والدین	۶۵
دعای پیدا کردن گم شده	۶۶
دعای محفوظ ماندن از بلا و مصیبت	۶۷
نیازهای خود را فقط از خداوند متعال طلب کن	۶۷
دعای ابراهیم ادهم	۶۸
گزیده‌ای از دعا‌های قبول شده‌ی یاران پیامبر گرامی اسلام ﷺ	۶۸
۱- عاصم بن ثابت ؓ	۶۸

- ۲- حبیب بن مسلمه رضی الله عنه ۶۹
- ۳- عبدالله بن جحش رضی الله عنه ۶۹
- ۴- مسلمه بن مخلد رضی الله عنه ۷۰
- ۵- سعید بن زید رضی الله عنه ۷۰
- ۶- سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه ۷۱
- سرانجام توهین به صحابه کرام رضی الله عنهم ۷۲
- ۷- حضرت عباس رضی الله عنه ۷۳
- ۸- حضرت خالد بن ولید رضی الله عنه زهر نوشید ۷۳
- ۹- دعای حضرت خبیب بن عدی رضی الله عنه هنگام به دار آویخته شدن ۷۴
- ۱۰- دعای حُممه دوسی رضی الله عنه ۷۴
- ۱۱- مقام و منزلت براء بن مالک رضی الله عنه ۷۵
- ۱۲- حکایت پیر زن مهاجر و دعای او ۷۵

فصل پنجم: توبه و استغفار

- فواید پایبندی به نماز جماعت ۷۹
- بخشوده شدن گناهان در روز قیامت ۷۹
- امیدوار بودن به مغفرت الهی ۸۰
- تأثیر یاد الله و گریه در بخشش گناهان ۸۰
- اعمال نیک سبب مغفرت گناهان می‌شود ۸۱
- واقعه‌ی توبه‌ی فضیل بن عیاض ۸۱
- واقعه‌ی گناهکاری که از عذاب الله می‌ترسید ۸۲
- پیشه‌ی عارفان ۸۲
- واقعه‌ی توبه‌ی زاذان ۸۳

- ۸۳ ذلت و پستی گناه، عزت و شرافت توبه
- ۸۴ نمایان شدن اثر گناه در چهره

فصل ششم: تقوی و خدا ترسی

- ۸۷ تقوای حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
- ۸۷ تقوای عمر بن عبدالعزیز رضی الله عنه
- ۸۸ حال دوست دارم بخورم
- ۸۹ تأثیر تقوای عمر بن عبدالعزیز بر همسرش
- ۸۹ زهد و پرهیزگاری عمر بن عبدالعزیز
- ۹۰ واقعه‌ی عجیبی از تقوی و پرهیزگاری یک زن
- ۹۱ تقوی در پس دادن کالا
- ۹۱ واقعه‌ی حجاج بن دینار
- ۹۳ پرهیزگاری عالمان و قاضیان
- ۹۳ حکایت پرهیزگاری یک زن
- ۹۴ واقعه‌ی فرار حسن از دست مأموران حجاج
- ۹۵ خدای عمر که ما را می‌بیند!
- ۹۵ پس خداوند متعال کجاست؟
- ۹۷ معنی تقوی از زبان حضرت ابوهریره رضی الله عنه
- ۹۷ ترس از خداوند چراغ راه پرهیزگاران است
- ۹۸ معنی و مفهوم تقوی از زبان بزرگان دین
- ۹۹ چند نصیحت از بزرگان در باب تقوی
- ۱۰۰ حکایت سلیمان بن یسار
- ۱۰۲ خدا ترسی عبدالرحمن القس

فصل هفتم: پرهیز و اجتناب از حرام

- نقش ترک مال حرام در اجابت دعا ۱۰۵
- چند واقعه از بزرگان در این باب ۱۰۵
- گفت و گوی رابعه با پدرش ۱۰۶
- پرهیز از مال مشکوک ۱۰۶
- حریص بودن بر خوردن از مال حلال ۱۰۷
- فضیلت تغذیه از مال حلال ۱۰۸
- واقعه امام الحرمین (شیخ جوینی) ۱۰۸
- حکایت محمد بن منکدر ۱۰۹

فصل هشتم: زهد و بی‌رغبتی

- زهد پیامبر گرامی اسلام ﷺ ۱۱۳
- زهد حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه ۱۱۴
- زهد و بی‌رغبتی حضرت عمر رضی الله عنه ۱۱۴
- پیش من آروغ زن ۱۱۵
- توصیه حضرت عمر رضی الله عنه به فرزندش عبدالله ۱۱۵
- گفت و گوی فرزندان حضرت عمر رضی الله عنه با او ۱۱۶
- زهد حضرت علی رضی الله عنه ۱۱۶
- زهد ابو عبیده بن جراح رضی الله عنه ۱۱۷
- زهد حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهما ۱۱۷
- زهد سلمان فارسی رضی الله عنه ۱۱۸
- زهد عمر بن عبدالعزیز رضی الله عنه ۱۱۸
- علت دیر آمدن عمر بن عبدالعزیز برای نماز جمعه ۱۱۹

- ۱۱۹ زهد و سخاوت ابن خفیف
- ۱۲۰ حکایت تاج الدوله و زهد ابونصر
- ۱۲۰ واقعه‌ی عجیب از زهد و بی رغبتی
- ۱۲۱ حقیقت زهد و ایشار
- ۱۲۱ حکایت سفیان و رابعه عدویه
- ۱۲۲ زهد داوود طایی
- ۱۲۲ کم خوری حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهما
- ۱۲۳ حکایتی عجیب از زهد و پارسایی
- ۱۲۳ زهد سعید بن عامر (حاکم شهر حمص)
- ۱۲۵ زهد حضرت ابوذر رضی الله عنه

فصل نهم: قدر دانی و شکر گذاری

- ۱۲۹ قدر دانی و شکر گذاری آن حضرت صلی الله علیه و آله
- ۱۲۹ شکر گذاری اصحاب و یاران پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۳۱ گفت و گوی حسن بصری و فرقد بن یعقوب
- ۱۳۱ باز خواست خداوند متعال از نعمت‌هایش
- ۱۳۳ فضیلت حمد و ستایش خداوند متعال
- ۱۳۳ نعمت اعضای بدن
- ۱۳۴ گفت و گوی ابن سماک و هارون الرشید
- ۱۳۴ فرموده‌های جنید در باب شکر گذاری
- ۱۳۵ هر کس چهار چیز را پیشه کند به چهار چیز دست خواهد یافت
- ۱۳۵ مراتب شکر گذاری
- ۱۳۶ پنج چیزاند که به هدر رفته‌اند

واقعه‌ی شگفت آور از صبر و شکر ۱۳۶

فصل دهم: سرمایه و دارایی دنیا

حقیقت دارایی دنیا ۱۳۹

نامه حسن بصری به عمر بن عبدالعزیز رضی الله عنه ۱۳۹

چهره‌ی واقعی دنیا در روز قیامت ۱۴۰

دنیا و آخرت در گفتار بزرگان ۱۴۱

خطر فخر کردن به مال دنیا ۱۴۲

انتخاب سودمند ۱۴۲

گفت و گوی فتح بن خاقان و متوکل ۱۴۳

حقیقت دنیا ۱۴۳

واقعه‌ی هشام بن عبدالملک و سالم بن عبدالله ۱۴۴

مقدمه‌ی نویسنده

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه اجمعین

مورخین و دانشمندان علم فلسفه بر این باورند که حوادث و وقایع تاریخ انسان، غیرت‌های نهفته را آشکار و ظاهر می‌نمایند. و افراد سودمندی تحویل جامعه انسانی می‌دهند. اما من معتقدم که این مردان بزرگ و غیور هستند که حوادث و وقایع مهم تاریخ را به وجود می‌آورند. چرا که حوادث و وقایع شگفت‌آور گذشته را مردان بزرگ و غیور به وجود آورده‌اند.

از اینرو بر مسلمانان است که به تاریخ گذشته خود بنگرند و سرگذشت درخشان آن‌ها را سر لوحه زندگی خویش قرار دهند.

اگر مسلمانان می‌خواهند معنی واقعی اسلام را در میدان عمل بفهمند، باید به تحقیق و پژوهش درباره زندگی گذشتگان خود و در رأس آن‌ها زندگی و سیرت پاک و مطهر آن حضرت ﷺ بپردازند.

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ [احزاب/۲۱]

سرمشق و الگوی زیبایی در (شیوه پندار گفتار و کردار)

پیغمبر خدا برای شما است برای کسانی که (دارای سه

ویژگی باشند) امید به خدا داشته و جویای قیامت باشند و

خدا را بسیار یاد کنند.

در جای دیگر می‌فرماید:

﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
(نوبه/۱۰۰)

پیشگامان نخستین مهاجران و انصار و کسانی که به نیکی
روش آنان را در پیش گرفتند و راه ایشان را به خوبی پیمودند،
خدایوند از آنان خشنود است و ایشان هم از خدا خشنودند و
خدایوند برای آنان بهشت را آماده ساخته است که در زیر
(درختان و کاخ‌های) آن رودخانه‌ها جاری است و جاودانه در
آنجا می‌مانند این است پیروزی بزرگ و رستگاری سترگ.

وقتی زندگی بزرگان گذشته‌مان را ورق می‌زنیم، با جلوه‌ای از
زندگانی «نسبیه بنت کعب» روبرو می‌شویم کسی که در جنگ احد
صف‌های دشمنان را در هم شکست و مشاهده کرد که پدر، برادر و
شوهرش شهید شدند، نگران و اندوهگین نشد و زمانی که چشمش به
جمال جهان آرای آن حضرت ﷺ افتاد گفت: «ای رسول خدا! وقتی شما
سلامت باشید، هر مصیبتی سهل و آسان خواهد بود؛» سپس شمشیرش
را برداشت و برای دفاع از کیان اسلام و مسلمین جنگید.
هنگامی که ما این واقعه شگفت‌آور را در باب از خود گذشتگی و
جان نثاری می‌خوانیم، معنی واقعی محبت و دوستی با خدا و رسولش
را می‌فهمیم.

در صفحه‌ای دیگر از زندگی آن بزرگواران، به جلوه‌ای از زندگی
حضرت بلال رضی الله عنه برخورد می‌کنیم؛ در آخرین لحظات زندگیش
هنگامی که دارد با مرگ دست و پنجه نرم می‌کند، همسرش فریاد
می‌زند و می‌گوید: «وای چه مصیبت بزرگی!» حضرت بلال رضی الله عنه

می‌گوید: «چه خوشی و سعادت بزرگی زیرا من فردا آن حضرت ﷺ و یارانش را ملاقات می‌کنم.»

آن‌گاه که وقتی جلوه از زندگی سیدنا ابوبکر صدیق رضی الله عنه را می‌بینیم که تمام اموال و دارایی خود را آورده و خدمت آن حضرت ﷺ تقدیم می‌کند؛ معنی واقعی انفاق و خرج کردن در راه خدا را می‌فهمیم. در جایی دیگر به عبادت «منصور بن معتمر» می‌رسیم که شب‌ها در پیشگاه رب العالمین همانند چوبی راست می‌ایستد، یک سوم شب را تلاوت می‌کند، یک سوم را با گریه و زاری می‌گذراند و یک سوم دیگرش را به دعا و استغفار مشغول می‌شود؛ با مشاهده این صحنه‌ها معنی و مفهوم این فرموده الهی را می‌فهمیم.

﴿كَانُوا قَلِيلًا مِنَ الَّذِينَ مَا يَهْتَفِعُونَ﴾ [۱۷] وَبِالْأَسْخَارِ

﴿هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ [ذاریات/۱۷-۱۸]

آنان اندکی از شب می‌خفتند و آنان در سحرگاهان

درخواست آمرزش می‌کردند.

در جایی دیگر وقتی حضرت ابوهریره رضی الله عنه را در آخرین لحظات زندگیش می‌بینیم که می‌گرید، مردم از او علت گریه‌اش را می‌پرسند؛ می‌فرماید: «خبردار باشید من برای زندگی دنیای شما گریه نمی‌کنم، بلکه گریه‌ام بخاطر سفری است که در پیش دارم؛ سفر بی‌س طولانی است و توشه‌ام کم است. بر لبه پرتگاهی هستم که در یک طرفش جهنم و طرف دیگرش جنت است و نمی‌دانم که پس از مرگ مرا به کدام سو می‌برند.»

وقتی این حالت حضرت ابوهریره رضی الله عنه را مشاهده می‌کنیم به یاد این فرموده الهی می‌افتیم:

﴿وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ [معارج/۲۷]

کسانی که از عذاب پروردگارشان بیمناک و ترسانند.

در جای دیگری می‌خوانیم، هنگامی که حضرت عمر رضی الله عنه به شام تشریف می‌برد، در میان راه به رودخانه‌ای رسید کفش‌ها را از پا در آورد و به دست گرفت و وارد رودخانه شد. حضرت ابو عبیده از این کار حضرت عمر رضی الله عنه خوشش نیامد و اعتراض نمود (زیرا حضرت عمر رضی الله عنه امیرالمومنین بود) حضرت عمر رضی الله عنه در پاسخ به اعتراض حضرت ابو عبیده رضی الله عنه فرمود: «ای ابو عبیده! بگذار کسی دیگر اعتراض کند، ما گروهی هستیم که خداوند متعال عزت ما را در دین نهاده است؛ هرگاه ما عزت و شرافت را در غیر دین جستجو کنیم خداوند متعال ما را دلیل و زبون خواهد کرد.»

این جمله حضرت عمر رضی الله عنه تداعی کننده این آیه قرآن است:

﴿وَاللَّهُ الْعِزَّةُ وَالرَّسُولُ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾

(عزت و قدرت از آن خدا و فرستاده او و مومنان است.)

آری، ما هرگاه چگونگی امانت‌داری آنان را می‌خوانیم، معنی امانت را می‌فهمیم؛ هرگاه در مورد صدق و راستی آنان می‌خوانیم معنی و مفهوم صدق را می‌فهمیم؛ هرگاه وفاداری آنان را مشاهده می‌کنیم معنای وفاداری را می‌دانیم و هرگاه شجاعت و از خود گذشتگی آن‌ها را مشاهده می‌کنیم معنی و مفهوم شجاعت و از خود گذشتگی را می‌فهمیم؛ لذا بر ماست که به سرگذشت اسلاف خود اقتدا کرده و از آن‌ها اتباع و پیروی کنیم تا به کرامت و سعادت، عزت و شرافتی، که آن بزرگواران به آن دست یافتند، دست یابیم زیرا باید به این مطلب توجه داشت؛ قومی که به تاریخ گذشته‌اش توجه نکند و از اشتباهات گذشته‌اش درس نگیرد، سرانجام شکست خواهد خورد و زیان خواهد دید و در مقابل قومی که نکات ضعف و قوت گذشته‌اش را بررسی کند و از آن در پیشرفت حال و آینده‌اش استفاده کند پیروز و سر بلند خواهد شد.

حال با توجه به مشکلات و سختی‌هایی که مسلمانان جهان پیش‌روی خود دارند، بر آنان لازم است که به گذشته خود بنگرند و به زندگی درخشان و پر افتخار آن بزرگواران چنگ بزنند و در این راه احساس ضعف و سستی نکنند تا در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی به پیروزی برسند. به امید آن روز.

این مقدمه کوتاهی بود که برای کتابم «صفحات مشرقه من حیاة السابقین» نوشتم و امیدوارم مورد قبول ذات احدیت قرار گیرد و آن را سبب نفع و استفاده عموم مسلمین قرار دهد و در روز قیامت آن را برای نویسنده، [مترجم] و خواننده‌اش سبب نجات از آتش جهنم قرار دهد؛ زیرا اوست شنوا و اجابت کننده دعا.

نذیر محمد مکتبی

مقدمه‌ی مترجم

خواننده عزیز کتابی که پیش‌روی شما قرار دارد جلوه‌هایی از حوادث و وقایع زندگی اسلاف ماست که به صورت مختصر و کوتاه در موضوعات مختلف نگاشته شده است و خواننده را برای دعوت الی الله و خدمت به دین تشویق می‌کند. از این رو مطالعه آن برای جوانان عزیز و آینده سازان غیور و داعیان جان برکف لازم و ضروری است. حقا که مطالعه مکرر آن باعث تقویت ایمان و طراوت روح و روان و افزایش همت و نشاط می‌گردد. و امیدوارم که مورد قبولیت درگاه خداوند متعال قرار گیرد و صدقه جاریه‌ای برای اینجانب باشد.

در پایان از کلیه کسانی که با بنده همکاری نموده‌اند؛ به خصوص از برادران مولوی حبیب‌الله مرجانی، مولوی عبدالرحیم صفره‌هی و برادر دین‌محمد شاهوزه‌هی که در قسمت تصحیح، ویرایش، چاپ و نشر آن با بنده همکاری نموده‌اند تشکر می‌کنم.

«ربنا تقبل منا انک انت السميع العليم»

عبدالخالق شاهوزه‌هی

۲۲ ربیع الثانی ۱۴۳۲ هـ ق